

فِقْهُ وَقْتِ افْئِی

جوازك احكام شریعتدن اولوب اولمدینی

۳

منصوری زاده سعیدك افندی دیورکه :

« ایشته بودرجه عقل ومنطقدن خارج برخطای عظیم ایله شریعت اسلامییه بی آلوده ایتمکی موافق کوره دیکمدن ... »

السنة عامهده برچوق الفاظ مشترکه دوران ایدرکه سویلیه نه دیدیکنی آکلاماز ، هانکی معنایی قصد ایتدیکنی بیلمز. عامه لسانده متداول اولان بوکی الفاظ بعضاً السنة علمادهده متداول اولور . ایشته «عقل» منطقی « لفظی بوقیلدن اوله رق محرر محترم طرفندن استعمال اولونمشدر .

عقل ایله منطقی برطاقم معانی بیننده مشترکدر :

اولا — تلویحده وسائر کتابده مصرح اولدیغنه کوره حکما وسائر عقلی معانی کثیرده استعمال ایدیورلرکه باشلیجه لر ی بونلردر :

۱ — بدنده تدبیر وتصرف ایتیه رک جوهر مجرد اولان، یعنی جسم وجسمانی اولیان برجوهردر .

۲ — نفس انسانیه نك برقوتیدر [۱] که انکله حقایقی ادراکه مقتدر اولور .

۳ — قوای نفسیه نك مراتبدر . نفس انسانیه نك ایکی قوی واردر : قوه نظریه ، قوه عملیه (مبدء ادراک، مبدء فعل). مبدء ادراکه عقل نظری، مبدء فعله عقل عملی ده دینیر .

قوه نظریه نك (عقل نظری نك) آکتساب کالات ایچون ضرور یاتده تصرف ، ضروریاتی ترتیب خصوصنده درت مرتبه سی واردر : عقل هیولانی ، عقل بالملکه ، عقل بالفعل ، عقل مستفاد .

عقل هیولانی . — نفس انسانیه مبدء فطرتده علومدن خالیدر ، فقط عامه مستعددر . نفسک بومرتبه سنه عقل هیولانی دینیر: چوجنک یازی یازمه اولان استعدادی کی .

عقل بالملکه . — نفس انسانیه ضروریاتی ادراک ایدر ، نفسده ملکه انتقال حاصل اولور ، نظریات حصولنه مستعد اولور : امی برآمدک یازی یازمه اولان استعدادی کی .

عقل بالفعل . — نفس انسانیه نظریاتی ادراک ایدر، دیلدیکی زمان کسب جدیده محتاج اولمق سزین آتی استحضاره قادر اولور: یازی یازمق بیله نك یازمه اولان استعدادی کی که دیلدیکی آنده یازی یازار .

عقل مستفاد . — نظریات نفس عندنده دائماً حاضر و مشاهد اولور: بالفعل یازی یازانک حالی کی .

عقل مستفاد نفس ایچون یقینیاتک حضوری ، صور معقولانک حصولی دیکدر .

[۱] قوت اوله برشیدرکه دیگر برشی آنک سبیله فاعل ویامنفع اولور .

مرتبه اولی استعمال حواسدن ، ادراک ضروریاتدن اول اولور .
مرتبه ثانیه بونلردن سوکره اولور. مناط تکلیف اولان مرتبه ثانیه در .
۴ — صفت غریزه (صفت جبلیه) درکه آکا فکرونظر و محتاج اولمق سزین ضروریاته علم لازم اولور .

۵ — ضروریاته اولان علمدر . واجب اولانلرک واجب اولمسنی، جائز اولانلرک جائز اولمسنی ، مستحیل اولان مستحیل اولمسنی بیلمک کی .

۶ — تجربه ایله حاصل اولان ملکه درکه بونکله برطاقم مصالح استنباط اولتور ، عواقب اموره وقوف بونکله حاصل اولور .

۷ — امور حسنه و قبیحه بی تمیز ایدن برقوتدر .

۸ — انسانک حرکات و سکناتنده انسان ایچون محمود اولان برهیندر .

ذکر اولنان سکنر معنادن محرر محترم طرفندن ایکنجی ویابدنجی معنی قصد اولونمشه بکزه یور . یعنی: «بعض معتزله دن ماعدا اولان عامه فقها، بتون ائمه دین امور قبیحه دن اولان « جواز حکم شرعیدر » قضیه سی امور حسنه دن اولان « جواز حکم شرعی دکدر » قضیه سندن تفریق ایدمه مشلر ، بالعکس بعض معتزله ذکر اولنان امور حسنه بی امور قبیحه دن بک اعلا تفریق ایتشلردر ، یاخود « جواز حکم شرعیدر » قضیه سی حقیقت اولیوب خیال اولمغه حقایقی ادراکه مقتدر اولان قوه نفسیه طرفندن ادراک اولونماشدر . بعض معتزله حقیقی ادراک ایتشلر ، بو حقیقی ادراک ایدن قوه نفسیه در ، فقط عامه فقها ، بتون ائمه دین حقیقتدن بک اوزا قدرلر ...: دیمک اوله جقدر .

سعیدك افندی بوندن تخمیناً اوچ سنه اول عاجزلرینه احسان بیوردینی « تطبیقات مجله » نام اثر عالی رنده اسلام مجموعه سنده کی دعواسنه مناقض اوله رق « جوازه حکم شرعی » دیور . [۱]
(تطبیقات مجله) ده بتون ائمه دین وعامه فقهایه ، اسلام مجموعه سندهده بالعکس بعض معتزله به تابع اولیور .

بالذات سعیدك افندی ده تعبیرلری وجهله «نه لرجه بودرجه عقل ومنطقدن خارج برخطای عظیم ایله شریعت اسلامییه بی آلوده ایتمش ، « آچیق رحقیقتدن غفلت » ایتمش [۷] ، « عبث ایش » ایشلمش [۸] ، « بلاتدقیق جف القلم جوازه حکم شرعی » دیمش [۹] در . شیمدی ایسه بعض معتزله نك مذهبنه سلوک ایدرک کویا حقیقی بولمش اولیور !

[۱] علم فقه جواز ، وجوب ، حرمت ، صحت وفساد جهتله افعال مکلفیندن باحث مسألدن عبارتدر .
شوتعرفندن مستبان اولدینی اوزره علم فقهک ، علم فقهده مذکور مسائلک موضوعی افعال مکلفیندر .
محمول ایسه ذکر اولنان جواز ، وجوب ، الی اخره کی احکام شرعیه در .
تطبیقات مجله صیغه ۳

[۷] اسلام مجموعه سی صیغه ۳۰۱

[۸] اسلام مجموعه سی صیغه ۳۰۲

[۹] اسلام مجموعه سی صیغه ۳۰۳

عظیم ، دیمک تغلیط اذهانی موجب اولور ، ناس مغالطیه دوچار اولور . چونکه تعداد ناقص مغالطه سی بک زیاده شایعدر .

مثلاً برطالم بر مسئله بیلمیور ، آندن دیگر مسائلی ده بیرلمدیکی استنتاج اولئیور . بر زمره به منسوب اولان بر کیمسه بر قباحت ایشلیور ، آندن بتون زمره نك قباحت ایشلدیکی استنتاج اولئیور . بونا کبی جهله شریعت ده « ائمه دین (جواز حکم شرعیدر) مسئله سنده بوقدر عقل و منطقدن خارج سوز سویلورلر . بحالده مسائل ساره دهده عقل و منطقدن خارج سوز سویلرلر ، ائمه دینک سوزلرینک نه قیمتی واردر ، بوقدر بدیی اولان بر شیده خطا ایدرلر ایسه مسائل دقیقه ده خطاری دهها زیاده اولور . کبی بر مغالطیه دوچار اوله جقلردر .

فلاسفه جدیده تعداد ناقص سفسطه سنه دوشمه مکی دانما اخطار ایتدکری حالده علمدن ، فلسفه دن بی بهره اولان عوام ناس بوسفسطه دن باش قالدیره میور . ذات عالیلری کبی علم ایله طائمش اولان ذواتک ناسی مغالطیه دوشورمه ملری ، تغلیط اذهان ائمه ملری نه نسبتده الزم ایسه استاذلرینه استخفاف نظریله بناملری ، شکمه بولوناملری ده اولنسته الزم در ظن ایدیورم .

مشار الیه دیورکه :

« جواز بر حکم شرعی دکدر . چونکه شریعت محافظه نظام و انتظام مقصدیه وضع و تاسیس اولنمش بر قانوندن عبارتدر . قانون افعال و حرکاتی تقید ایتک ایچون وضع اولئیور . تقییده خدمت ایدن حکملر ایسه وجوب و حرمت کبی حکم لردر . صحت و فساد کبی حکملر ده امر و نهی شرعی نك نتیجه سی اولدقلرندن وجوب و حرمت معنارینی تضمن ایدر . بناء علیه انلرده تقییده خدمت ایدر . جواز ایسه سربستی فعل و حرکتدن عبارتدر ، تقییده خدمت ایتر ؛ بناء علیه احکام شریعتدن اوله ماز . »

محرم محترم بوراده جوازک حکم شریعتدن اولمادیغنی ابات ایتک ایستیور . بوبابده کوستردیکی دلیل تحلیل اولنور ایله شو ایکی اصله راجع اولور : ۱ - شریعت محافظه نظام و انتظام مقصدیه وضع و تاسیس اولونمش بر قانوندر . ۲ - قانون افعال و حرکاتی تقید ایتک ایچون وضع اولونور .

بو ایکی اصلی مناقشه ایدم :

اولا - شریعت جلیله مزیا لکتر محافظه نظام و انتظام مقصدیه وضع و تاسیس اولونمش بر قانون دکدر . بلکه بویه بر قانون شریعت جلیله مزک بر رکنی در .

شریعت جلیله مز معنای لغویسنکده دلالتی وجهله اوله ظاهر ، واضح بر یولدرکه او یول بویه بر قانونی ده مشتملدر .

شریعت جلیله مز آنجق دنیا و آخرته عائد ، صالح عباد ایچون جناب حق طرفندن وضع اولونمشدر . نته کیم آیت وضوءده (لیطهرکم) ، صلاة حقنده (تنهی عن الفحشاء والمنکر) ، صوم حقنده (لملکم تقون) ، حج حقنده (لیشهدوا منافع لهم) ، قصاص حقنده (ولکم فی القصاص حیاة) بیورلشددر .

فی الواقع هر مکلف جمیع حرکاتنده ، اقوالنده و اعتقاداننده تکالیف

سمید بک افندیکن مدت مدیده آجیق بر حقیقتدن غفلت ایتسنه ، بودرجه عقل و منطقدن خارج بر خطای عظیمه بولونسنه ، بودرجه بدیی اولان خطایه دوچار اولسنه حیرت ایدیورم . « اصول فقه » کبی بر علم جلیلی اوکره ندیکی اسانده سنه قارشو بودرجه استخفاف بیلمم که تجدد اری میدر ؟

نایاً - فلسفه جدیده بیان اولندیغنی وجهله منطق ایکی درلو اولور : منطق عمومی ، منطق خصوصی و یامناهج = methodologie منطق برده معنای لغویسی واردر .

۱ - منطق عمومی قانونی قانون تناقض دینیان بر قانون عالی به راجعدر . منطق عمومی آنجق عدم تناقض تحریری ایدر ، عناصر تصوراتی تحلیل ایدرک فکری تناقضدن تخلیص ایدر . بر تصورده تناقض بولونمزه اوفکر منطق عمومی قانونی موافق اولمش اولور . تناقضی محتوی اولان هر تصور بالضروره کاذب اولور .

منطق عمومی آنجق امکان ذاتی به نظر ایدر .

« جواز حکم شرعیدر » قضیه سی بر تناقضی محتوی اولمائه منطق عمومیدن خارج اولمامش اولور .

تناقضی محتوی اولمان بر قضیه به منطقدن خارج دیمک منطقسزلق اولور .

۲ - منطق خصوصی معلوم اولمان حقایق قرائن ایله کشف ، معلوم اولوب هنوز یقینی اولمان حقایق دلائل ایله اثبات ، مهم اولان حقایق اسباب ایله ایضاح ایتک ایچون تعقیب اولنه جق اولان طرق توصلدن باحتدر .

منطق خصوصی قانونی موجبجه هر علم هر دلیل استعمال ایتز . هر علمه مخصوص بر دلیل واردرکه دیگر علومده معتبر دکدر . « جواز حکم شرعیدر » قضیه سی هانکی منهجندن خارجدر ؟ تعلیلدن می déduction ، استقرادن می ، تحلیلدن می ، ترکیبندن می ؟ تمیلدن می analogie ، استبصاردن می Observation ، تجربیدن می ؟ بورالری اصلا ذکر اولونئیور . بحالده بلا دلیل منطق خصوصیدن خارج دیمک محکمدر ، تحکم حیطة علمدن خارجدر .

۳ - منطق تکلم و ادراک کلیات معناسنه اولان نطقدن - Raison مشتقدر . تکلمه نطق ظاهری ، ادراک کلیات نطق باطنی دیرلر . علم منطق تکلمه قوت ، ادراک کلیات اصابت و یردیکنندن بواسم ایله تسمیه اولونمشدر .

محرم محترم مقصدی نطق باطنی دیمک اولان ادراک کلیات معناسنی ده مندرج اولان منطقدن خارج دیمک اوله جقدره که اصابت اولونمامش دیمکدر .

اگر طوغربدن طوغری به « بومسئله ده اصابت اولونمامش ، حقیقته وارینمامش » دینمش اولسیدی ، دهها علمی اولور ایدی .

چونکه بویه اولو اورته « بوقدر عقل و منطقدن خارج بر خطای

ماء فاخرج به من الثمرات رزقاً لكم۔ وسخر لكم الفلك لتجري في البحر بأمره (الى قوله تعالى :) وان تعدوا نعمة الله لا تحصوها) نظم جليلي مكلفيتك منافع ومصالحه عائد اولان انعام انهي بي بيان ايديور .

شريعت ضروريات ، حاجيات ، تحسينيات عبارات اولان مراتب تلثيني محافظه ايتكي قصد ايدر .

ضروريات . — مصالح دين وديانت قيامي ايچون ضروري اولان مقاصددر . بومقاصد ملل سالفه نك هيچ برنده هدر اولونيموب اكا رعيت اولونمشدر . بومقاصد فوت اولنورسه مصالح دين وديانت بر استقامت اوزره جاري اولماز . حيات فوت اولور سه ، آخرتدهده فوز و نجات بولونماز . ضروريات كچن همتكي مقاله مده عرض ايتديكم وجهله اصول خسهدر . حاجيات . — مطلوب اولان شينك فوتيله غالب اوقانده لاحق اولاجق اولان حرج و مشنتي رفع و توسه دن طولاني محتاج اليه اولان مقاصددر : مرض وسفر سبيله لاحق اولان رخصتله . اباحه صيد ، طبييات ايله تمتع ، اجاره لر ، شركتله صغير و صغيره نك تزويجنده ولي بي تسليط و امثالي مقاصد حاجيه دندر .

تحسينيات . — احسن مناهجه رعيت دن طولاني محتاج اليه اولان مقاصددر : طهارات ، ستر عورت ، نوافل ايله تقرب ، آداب اكل ، آداب شرب ، اسراف و تبذير دن توقي ، اثنای حريده نساء ، صبيان و رهاييني قلدن منع و امثالي مقاصد تحسينيه و كاليه دندر . تحسينياتك قوتی حاجيات و ضرورياتي اخلاص ايتمز . فقط ضروريات و حاجيات احسن مناهج اوزره اجرا اولونماز .

مراتب ثلثه نك مكملاتي واردر . مثلاً منع ربا ، قليل خمری شرب ، شعائر ديني (صلاة جمعه و جماعت كچي) اظهار ، صغيره كفو و مهر مثل اعتبار ، نامحرمة نظر ، مندوبات طهارات و سايره ... مكملاندر . مكملاتي ايشلاما مكله مقصود فوت اولماز . مكملات تميم و تكميل ايچوندر ، مكملات حكمت اجايه بي اخلاص ايتمز . فقط حسني آردير . مراتب ثلثه نك هر بری دها قوی اولانه نسبتله مكمل اعتبار اولنور . حاجيات ضرورياتك ، كاليات حاجياتك مكمليدر . ضرورياتي محافظه ايچون حاجياتي محافظه ، حاجياتي محافظه ايچون تحسينياتي محافظه لازم كلير ، چونكه هر مرتبه مافوقه خادمدر . مادون مختل اولور ايسه مافوقده من جهة مختل اولور . مادوني اخلاص جرات ايتك مافوقی ترك ايچون بر تمل آتمق در . مادون مافوقك قوروسى در . بوكا مبنی مادونی تركه مساعده اولونيمور .

تكليف شريعت حقتنه مشروع اهنك غيريدني قصد ايدن كيمسه شريعتي تقض ايتش اولور : (ولا تخذوا آيات الله هزوا) مكلفك اعمال ايله مكلف اولمسي آنجق امر ونهيده كي شارعك قصدي جهتنددر .

شارع يا مكلفه بر فلي امر ايدر ، يا مكلفي بر فعلدن نهی ايدر . ويا مكلفي بر فعلده مخير قيلار . شارعك امرده ، نهیده ، تخير و تعبير آخرايله جوازده بر قصدي واردر .

شرعدن بر قانون معينه تابعدر . اكر بويله بر قانونه تابع اولمسه صالويورلمش برهيمه كچي اولور . لجام شرع مبین مكلفي اصلا بهيمه كچي بر اتمام .

موارد احكام شريعت ايكي قسمدر . مقاصد ، وسائل ، مقاصد ، نفسنده مصالح و مفاسدي متضمن اولاندر . وسائل ، مقاصده موصل اولان طريقلردر . وسائلك حكمي موصل اولديني مقاصدك حكمي كچي تحریم و تحليلدر . شوقدر كه وسائل رتبة مقاصد دن دوندر .

وضع شريعتده كي مقصد شرعي مكلفي هوا و هوس داعيه سندن قورتاروب جناب حقه توجه ايتدير مكددر . نته كيم (وما خلقت الجن والانس الا ليعبدون — وأمر اهلك بالصلاة واصطبر عليها لا نسألك رزقاً نحن نرزقك — يا ايها الناس اعبدوا ربكم الذي خلقكم والذين من قبلكم لعلكم تتقون) نظم جليلارني بوحق يقتي ارانه ايديور . بونك كچي مصالح دين وديانت هوايه اتباع ايله ، افراض آرقه سنده قوشمق ايله حاصل اولماز . زيرا افراضه ، هوايه اتباع شرعاً مردود اولان تنازعه ، حتى تقائله منجر اولور . بوايسه مصالح دين وديانت تماميله ضددر . « ولو اتبع الحق أهواءهم لفسدت السموات والارض ومن فيهن » .

وضع شريعت يا عبث اولور ، يا مقتضاي حكمت اولور . وضع شريعتك عبث اولمسي باطلدر . (افحصتم انما خلقناكم عبثاً — وما خلقنا السموات والارض وما بينهما باطلاً — وما خلقنا السماء والارض وما بينهما لالعين) كچي نظم جليلار وضع شريعتك عبث اولمديغني كوستريور .

ثانياً شارع حكيم دن ناصيل بحث صادر اولور ؟
وضع شريعت مقتضاي حكمت و مصالحت اولونجه بوحكمت و مصالحت يا جناب حقه ، ويا عبادده راجع اولور . حكم و مصالح نفع الهی به راجع اوله ماز . زيرا ذات اجل و اعلى ماسوادن مستغني در ، غني عن العالمين در . هر حالده حكم و مصالح مكلفينك نفع و كاليه راجع اولور . بز مصالحك بك چوقلرني ادراك ايديور . آنجق تعبدانده ، اوقات صلاتده اولديني كچي بك آزيني ادراك ايده ميور . اكلا ديغمز خصوصانده اوامرده مصالح ، نواهيده مفاسد كورويور .

وضع شريعت شارعك تحديد ايتديكي حدود دائره سنده مصالح عبادده راجع اولور . بوقسه عبادك هوا و هوسلرينك مقتضاسي اوزره مصالح عبادده راجع اوله ماز . ايشته بوندن طولاني تكاليف شرعيه نفوسه كوج كلير .

تكليف شريعت بتون مكلفينده طزيق اعدل اوزره جاري اولور . طيب نصل خسته نك حالي ، عادتني ، مرضك قوت وضعفني نظراعتباره آلهرق خسته بي صحت و صلاحی بولونان بر شينه ، بر طريقه سوق ايدر ، مرض و فساد موصل اولان طرق و وسائلدن منع ايدر سه شريعت الهيهده انسانري بويله صلاحلرينه موصل اولان بر طريقه سوق ايدر ، مرض و فسادلرينه موصل اولان طرق و وسائلدن منع ايدر .

نته كيم (الذي جعل لكم الارض فراشاً و السماء بناءً و انزل من السماء

شارع بر شی امر ایتمکه بر مصلحتك حفظ اولونمسنی طلب ایدر: مثلا ایمان ، صلاة ، صوم ، زکاة ، حج کبی اصول عباداتی امر ایتمکه حفظ دین مصلحتنی ؛ معاملان امر ایتمکه حفظ نسل ، حفظ مال ، حفظ نفس ، حفظ عقلی مصلحتنری طلب ایدر .

شارع بر شی نهی ایتمکه بر مفسدتك رفعنی بو میانه ینه بر مصلحتك جلبنی طاب ایدر . مثلا زناپی نهی ایتمکه تضییع نسب و اسراف ماه مفسدتلرینک رفعنی و بو میانه حفظ نسب مصلحتنی ؛ قتلی نهی ایتمکه حفظ نفس مصلحتنی ؛ سرقت و غصبی نهی ایتمکه حفظ مال مصلحتنی ... طلب ایدر .

لاضرر ولاضرار [۱] حدیث شریفی موجبجه شریعت جلیله من ضرر و مفسدتی نفی ایدنجه مصلحتدن عبارت اولان نفی اثبات ایتمش اولیور . مفسدت مصلحتك تقیضی در .

محرر محترم امر ونهیده شارعك بر مقصدی اولدینغی و امر ونهیک موجبی اولان وجوب و حرمتك احکام شریعتدن اولدینغی کافه علماء اسلام ایله برابر قبول ایتمدیکی جهته بوراده امر ونهیده کی مصلحت توطئه ایچون ذکر اولونمشدر .

تخیرده کی و اثری اولان مباح (جائز) ده کی مقصده کانهجه ؛ مباح ایله بر مقصد واردر . مباح ایله مطلوبه تقوی قصد اولنور . شریعتده مطلوب یا اوامر و یا نواهیدر . اوامرک فعلی ، نواهی نك ترکی مطلوبدر . مباح مطلوب دکادر . فقط مطلوبه تقوی قصد اولنور . اولکی مقاله مده بیان ایتمدیکم وجهله مباح مباح اولسی حیثیتدن مطلوب دکادر .

مباح وسیله اولسی اعتباریله بعضاً ترکی مطلوب ، بعضاً فعلی مطلوب اولور . مباح هیچ بر شینه وسیله اولمز ایسه مطلوب اولماز . مباحك مقدماتی ، شروطی ، لواحق واردر . مثلا اکل مباحدر . بونك مقدمات و شروط و لواحق واردر . بونوره رعایت الزمدر . رعایت اولنور ایسه اکل مباح اولور . یوقسه اکل مباح اولماز . مباحی احکام سائره جذب ایدر .

واقعا اباحه رجوب و حرمت کبی علی التعمین خارجده موجود دکادر ، بخصوصه نه فعلی نه ترکی مقصود دکادر . آنجق خصال کفارت کبی هانکیسنی ایشارسه ایشه او ، قصد شارعدر .

مباح ضروریاته ، حاجیاته ، تحسینیاته خادم اولغله مطلوب اولور . مثلا ما کولات ، مشروبات ، ملبوسات و سائره نفسنده مباحدر . فقط اصل ضرورییه ، یعنی اقامه حیاته خادمدر و حیاته خادم اولق اعتباریله مطلوبدر .

بوراده مباحدن مقصد اقامه حیات دینین اصل مطلوبی تقویهدر . کذا جائز اولان طلاق ، شقاق ، حدود الهیدی عدم اقامه کبی ترکی مطلوب اولان برینسه خادمدر .

[۱] رواه مالك فی موطنه مرسله واحد وقال الحاكم هو صحيح على شرط مسلم .

کذا جائز اولان تعدد زوجات تزاید نسل کبی راصل مطلوبه خادمدر . کذا طبیات ایله تمتع و صید مباح اولدینغی حالده مقاصد حاجیه پی تقویه ایدیور .

کذا لهو و لعب و عطا لئله بر محظور بولونمز و یا آنردن بر محظور لازم کلزسه لهو ، لعب ، عطالت جائز اولور . شوقدرکه ینه مذمومدر ، مکروهدر . زیرا کندوسنه فائده دنیویه و اخرویه ترتب ایتمدیکی حالده وقت کچیریش اولور .

ایشته هر زنده که ثمره دنیویه و اخرویه بولمز ایسه بر فعل جائز اولسه بیله ینه عبث اولور ، مذموم اولور . شوقدرکه زوجه سیله لعب مباحدر ، اصل ضروری اولان حفظ نسله خادمدر . اوق ایله لعب ، آت ایله لعب جائزدر ، اصل مطلوب اولان جهاده خادمدر .

کذا باغچه لرده تنزه و امثالی مباحدر . فقط ایشنی کوچنی بر اقرق دائماً بویله حرکاتده بولنان بر کیمسه قلت عقله نسبت اولنور . فعلی مکروه اولور .

کوریلدیورکه امر ونهیی (وجوب و حرمت) ضروری ، حاجی ، تحسینی اولان مقاصدی حفظ ایدیور . اباحه (جواز) بو مقاصدی تقویه ایدیور ، مقاصده خادم اولیور . آرتق شریعت جلیله آنجق مصالح عباد ایچون جناب حق طرفندن وضع اولونمشدر . وجوبده ، حرمتده ، جوازده مصلحت واردر .

شریعت جلیله جناب حق طرفندن مصالح عباد موصل اولق اوزره وضع اولونمش ظاهر و واضح بر بولدر . یوقسه بالکز «محافظة نظام و انتظام مقصدیله وضع و تأسیس اولونمش بر قانون» دکادر .

شوراسنی ده عرض ایده ایمکه محرر محترم واضح شریعتی ذکر ایتمکسزین « وضع و تأسیس اولونمش ، دیورده قارئینی شبهه یه دوچار ایدیور : واضح شریعت کیمدر ؟ الهی ؟

اهل ادیان کوره واضح شریعت الله ذوالجلالدر ، انبیا شریعتی تبلیغ ایله مأموردرلر :

شبهه یوقکه محرر محترمکده مقصدی بویلهدر . آنجق مقصدی ایجاز اولسه کرکدر .

بو بایده کی مطالعاتمز ده دوام ایده جکدر .

ازمیری

اسماعیل حق

اجتماعی

اجتماعی انحطاطك سببی اصول تربیه ده آرا می در .

علوم اجتماعیه اساس بر نسپیلرینی اصول تربیه دن آلیر . ملتارک تجلیات اجتماعیلری طرز تربیه لرینک بر نتیجه سیدر . مجادله حیاته موفق اولان قوملرک تفوق سبیلرینی آراشدیریرکن ؛ بو حقیقتی درینش ایدهرک ؛ تعلیم و تربیه ده تعقیب ایتمکلی اصوللری نظراً اعتباره المواقب ایچاب ایدر .